

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 1. decembrī¹

Lieta C-699/21

**E. D. L.,
piedaloties
*Presidente del Consiglio dei Ministri***

(*Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – Notiesātu vai aizdomās turētu personu nodošana izsniegšanas tiesu iestādēm – Smaga, hroniska un potenciāli neārstējama slimība – Nopietns apdraudējums pieprasītās personas veselībai

1. Saskaņoties ar iespējamu likuma, ar ko Itālijas tiesību sistēmā ievieš Pamatlēmumu 2002/584/TI², noteiktu normu neatbilstību konstitūcijai un to, ka tās varētu neatbilst Itālijas konstitūcijas garantētajām tiesībām uz veselību, *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) vēršas pie Tiesas, lūdzot šī pamatlēmuma interpretāciju.
2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu sniedz Tiesai iespēju atkal lemt par apcietināšanas ordera (turpmāk tekstā – “EAO”) izpildīšanas atteikuma pamatiem. Konkrētāk, ir jāprecizē, vai 2016. gada 5. aprīļa sprieduma *Aranyosi* un *Căldăraru*³ judikatūra pēc analogijas ir attiecināma uz EAO izpildīšanu, kas var radīt nopietnu apdraudējumu pieprasītās personas veselībai.
3. Īsumā, – Tiesa lems, vai un ar kādiem nosacījumiem Pamatlēmuma 2002/584 3., 4. un 4.a. pantā paredzēto EAO neizpildīšanas pamatu katalogam ir pievienojams pamats, kas izriet no pienākuma ievērot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 3., 4. un 35. pantu.

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par [EAO] un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.).

³ Apvienotās lietas C-404/15 un C-659/15 PPU (EU:C:2016:198); turpmāk tekstā – “spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*” vai “judikatūra *Aranyosi* un *Căldăraru*”.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Harta

4. 3. panta (“Tiesības uz personas neaizskaramību”) 1. punktā ir noteikts:

“Ikvienai personai ir tiesības uz fiziskās un garīgās neaizskaramības ievērošanu.”

5. 4. pantā (“Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums”) ir noteikts:

“Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

6. 35. pantā (“Veselības aizsardzība”) ir paredzēts:

“Ikvienai personai ir tiesības uz profilaktisko veselības aprūpi un ārstniecību saskaņā ar nosacījumiem, kuri paredzēti valstu tiesību aktos un praksē. Nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis.”

2. Pamatlēmums 2002/584

7. 10. apsvērumā ir noteikts:

“[EAO] mehānisma pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti 6. panta 1. punktā Līgumā par Eiropas Savienību [“LES”], ko konstatē Padome, ievērojot minētā līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā.”

8. 12. apsvērumā ir paredzēts:

“Šajā pamatlēmumā ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti [LES] 6. pantā un atspoguļoti [..] Hartā, īpaši tās VI nodaļā.”

9. Saskaņā ar 13. apsvērumu

“Nevienai personai nevar likt izbraukt vai to izraidīt uz valsti vai izdot valstij, ja pastāv nopietns risks, ka tā tur varētu būt pakļauta nāves sodam, spīdzināšanai vai citādi necilvēcīgai vai degradējošai attieksmei vai sodam.”

10. 1. pants (“[EAO] definīcija un pienākums to izpildīt”) nosaka:

“1. [EAO] ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu [EAO], pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Šis pamatlēmums [ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā.”

11. 15. pantā (“Lēmums par nodošanu”) ir noteikts:

“1. Izpildes tiesu iestāde termiņos un saskaņā ar šajā pamatlēmumā noteiktajiem nosacījumiem pieņem lēmumu par to, vai persona ir jānodod.

2. Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas dalībvalsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami piegādā vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 3. līdz 5. pantu un 8. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai, ņemot vērā to, ka ir vajadzīgs ievērot termiņus, kas noteikti 17. pantā.

3. Izsniegšanas tiesu iestāde var ikvienā brīdī pārsūtīt ikvienu papildu derīgu informāciju izpildes tiesu iestādei.”

12. 23. pants (“Personas nodošanas termiņi”) nosaka:

“1. Pieprasīto personu nodod iespējami ātri dienā, par kuru vienojas iesaistītās iestādes.

2. To nodod ne vēlāk kā 10 dienas pēc galīgā lēmuma pieņemšanas par [EAO] izpildi.

3. Ja pieprasītās personas nodošanu 2. punktā minētajā termiņā traucē apstākļi, ko nekontrolē neviena dalībvalsts, tad izpildes un izsniegšanas tiesu iestādes nekavējoties savstarpēji sazinās un vienojas par jaunu nodošanas dienu. Šajā gadījumā nodošana notiek 10 dienu laikā no dienas, par kuru panākta jaunā vienošanās.

4. Nodošanu izņēmuma gadījumā var uz laiku atlikt nopietnu humānu iemeslu dēļ, piemēram, ja ir pamatoti iemesli domāt, ka tas acīmredzami apdraudētu pieprasītās personas dzīvību vai veselību. [EAO] izpilde notiek iespējami drīz pēc tam, kad šie iemesli beidz pastāvēt. Izpildes tiesu iestāde par to nekavējoties informē izsniegšanas tiesu iestādi un vienojas par jaunu nodošanas dienu. Šajā gadījumā nodošana notiek 10 dienu laikā no dienas, par kuru panākta jaunā vienošanās.

5. Beidzoties 2. līdz 4. punktā minētajiem termiņiem, ja persona joprojām atrodas apcietinājumā, to atbrīvo.”

B. Valsts tiesības

13. *Legge 22 aprile 2005, n. 69*⁴ 23. panta 3. punktā ir noteikts:

“Ja ir humāni vai nopietni iemesli uzskatīt, ka nodošana apdraudēs personas dzīvību vai veselību, *Corte di appello* [apelācijas instances tiesas] priekšsēdētājs vai tā deleģētais tiesnesis ar motivētu rīkojumu var apturēt nodošanas lēmuma izpildi, nekavējoties paziņojot *Ministro della giustizia* [Tieslietu ministram].”

II. Fakti, pamatlieta un prejudiciālais jautājums

14. 2019. gada 9. septembrī *Općinski sud u Zadru* (Zadaras pilsētas tiesa, Horvātija) izsniedza EAO ar mērķi veikt kriminālvajāšanu pret E. D. L., kas ir apsūdzēts par narkotisko vielu glabāšanu izplatīšanas un pārdošanas nolūkā, kas izdarīta Horvātijā 2014. gadā.

15. E. D. L. advokāti iesniedza *Corte d'appello di Milano* (Milānas apelācijas tiesa, Itālija) medicīnisko dokumentāciju, kas apliecināja nopietnus psihiskus traucējumus, kuri ir saistīti arī ar narkotiku lietošanu agrāk. Pēc psihiatriskās ekspertīzes tika konstatēts, ka E. D. L. ir psihotiski traucējumi, kuru dēļ bija nepieciešams turpināt terapiju, un ka ir spēcīgs pašnāvības risks, kas saistīts ar iespējamo ieslodzījumu.

16. Pamatojoties uz minēto ekspertīzes atzinumu, *Corte d'appello di Milano* (Milānas apelācijas tiesa) konstatēja, ka E. D. L. pārvietošana uz Horvātiju, izpildot EAO, pārtrauktu ārstēšanas iespējas un tādējādi pasliktinātu viņa vispārējo veselības stāvokli un radītu konkrētu apdraudējumu viņa veselībai.

17. Tomēr šī pati tiesa norādīja, ka pienākums izpildīt EAO var tikt ierobežots vienīgi ar atteikuma pamatiem, kuri ir izsmeljoši uzskaitīti 2005. gada Likuma Nr. 69 18. un 18.*bis* pantā, starp kuriem nav paredzēts pamats, kas būtu pamatots ar nepieciešamību novērst tādas pieprasītās personas pamattiesību pārkāpumus kā tiesības uz veselību. Tādējādi tika apturēta tiesvedība un tika uzdots jautājums *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) par atbilstību konstitūcijai.

18. Šajos apstākļos *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) ir iesniegusi Tiesai šādu jautājumu:

“Vai Pamatlēmuma 2002/584 [...] 1. panta 3. punkts, to lasot kopā ar [Hartas] 3., 4. un 35. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes tiesu iestādei, ja tā uzskata, ka personas, kurai piemīt nopietnas hroniskas un potenciāli neatgriezeniskas patoloģijas, nodošana varētu pakļaut šo personu draudiem ciest nopietnu kaitējumu veselībai, ir jāpieprasa no izsniegšanas tiesu iestādes informācija, kas ļauj izslēgt šī riska esamību, un tai ir jāatsaka nodošana, ja saprātīgā termiņā tā nesaņem attiecīgās garantijas?”

⁴ *Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri* (2005. gada 22. aprīļa Likums Nr. 69, ar ko paredz Noteikumus valsts tiesību pielāgošanai Padomes Pamatlēmumam 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm) (2005. gada 29. aprīļa *GIURI* Nr. 98, 6. lpp.), pēc grozījumiem, kas izdarīti ar 2021. gada 2. februāra *Legislativo* dekrētu Nr. 10 (2021. gada 5. februāra *GIURI* Nr. 30, 22. lpp.).

III. Tiesvedība Tiesā

19. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu reģistrēts Tiesā 2021. gada 22. novembrī. Tika lemts izskatīt šo lūgumu prioritārā kārtībā.

20. Rakstveida apsvērumus ir iesnieguši E. D. L., Horvātijas, Somijas, Itālijas, Nīderlandes, Polijas un Rumānijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

21. 2022. gada 27. septembra tiesas sēdē piedalījās E. D. L., Itālijas, Polijas un Rumānijas valdības un Komisija.

IV. Analīze

A. Ievada apsvērumi

22. *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) ir izklāstījusi situāciju, ar kuru tā saskaras kā Itālijas konstitūcijas augstākā interpretēšanas instance un vienlaikus dalībvalsts tiesa, kam ir saistoša Savienības tiesību interpretācija, šādi:

- tai ir jānosaka, vai noteiktas Itālijas likuma normas, ar kurām tiek transponēts Pamatlēmums 2002/584, atbilst valsts konstitūcijā garantētajām tiesībām uz veselību⁵;
- tādēļ tai ir iepriekš jāzina, kā interpretējami šī pamatlēmuma panti, kuri tiek transponēti valsts tiesībās;
- pilnībā saskaņotajās jomās dalībvalstīm ir liegts piemērot tikai valsts standartus pamattiesību aizsardzībai, ja tas var aizskart Savienības tiesību pārākumu, vienotību un efektivitāti⁶;
- Savienības tiesību aktos ir jānosaka pamattiesību aizsardzības standarti, kas ir jāievēro Pamatlēmumā 2002/584, un to īstenošana, ko veic valsts iestādes;
- lai šī piemērošana būtu vienveidīga un efektīva visā Savienībā, ir izslēgts, ka izpildes valsts tiesu iestādes varētu atteikt pieprasītās personas nodošanu ārpus Pamatlēmumā 2002/584 paredzētajiem gadījumiem, pamatojoties tikai uz valsts standartiem attiecīgās personas pamattiesību aizsardzībai, kuri nav kopīgi Eiropas līmenī⁷. Tā ir arī tad, ja EAO izpildīšana varētu būt pretrunā konstitucionālās iekārtas augstākajiem principiem⁸.

23. Mērķis izvairīties no nevēlamas nesaskaņotības starp valsts konstitucionālo iekārtu un Savienības tiesībām liek iesniedzējtiesai lūgt Tiesu interpretēt Savienības tiesības, kas iesniedzējtiesai ļautu rīkoties atbilstoši Itālijas konstitūcijas prasībām un tādējādi īstenot savu jurisdikciju.

⁵ Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu (1.3. punkts) *Corte d'appello di Milano* (Milānas apelācijas tiesa) aplūkotās konstitucionālās normas ir Itālijas konstitūcijas 2. un 35. pants, kas nodrošina tiesības uz veselību, un 3. pants, kas nosaka vienlīdzības principu. Šī panta pārkāpums izrietētu no tā, ka valsts tiesību aktos, kas reglamentē nodošanu, kā īpašs neizpildes iemesls ir paredzēta veselības apsvērumu esamība, kurus tomēr saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 formulējumu nevar ņemt vērā EAO gadījumā.

⁶ Iesniedzējtiesas nolēmuma 7.3. punkts, atsaucoties uz 2013. gada 26. februāra spriedumu *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105), 29. punkts; un 2013. gada 26. februāra spriedumu *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107), 60. punkts.

⁷ Iesniedzējtiesas nolēmuma 7.4. punkts, kurā minēts spriedums *Aranyosi un Căldăraru*, 80. punkts.

⁸ Iesniedzējtiesas nolēmuma 7.5. punkts.

24. Šādā sadarbības garā *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) ierosina, ka uz tās jautājumu varētu atbildēt, pēc analogijas attiecinot Tiesas lemto par Pamatlēmumu 2002/584, ja, lai gan nav paredzēts konkrēts atteikuma pamats, EAO izpildes rezultātā notiek pieprasītās personas pamattiesību pārkāpums.

25. Tā atsaucas tostarp uz spriedumu *Aranyosi un Căldăraru* saistībā ar risku, ka EAO izpilde varētu pakļaut attiecīgo personu: i) necilvēcīgiem un pazemojošiem apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas valstī, jo tajā pastāv tādas apcietinājuma apstākļu nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes⁹; ii) riskam, ka lietas izskatīšanā netiks ievērotas Hartas 47. pantā paredzētās garantijas, jo pastāv sistēmiskas un vispārējas nepilnības saistībā ar izsniegšanas valsts tiesu varas neatkarību¹⁰.

B. EAO izpildes atteikuma pamati ārpus Pamatlēmuma 2002/584 skaidri noteiktajām normām

26. Ar Pamatlēmumu 2002/584 ieviešot vienkāršotu un efektīvāku sistēmu sodīto vai aizdomās par krimināllikuma pārkāpumu turēto personu nodošanai, ir paredzēts atvieglot un paātrināt tiesu sadarbību. Tādējādi tas veicina Savienībai paredzētā mērķa kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu īstenošanu, balstoties uz augstu uzticības līmeni, kam jāpastāv starp dalībvalstīm¹¹.

27. Šīs sistēmas stūrakmens ir savstarpējas atzišanas princips, kas noteikts Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. punktā. Dalībvalstīm ir pienākums izpildīt EAO, pamatojoties uz šo principu, un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem¹². To tiesu iestādes principā var atteikties izpildīt EAO tikai atbilstoši izsmeļoši uzskaitītiem neizpildes pamatiem, kas paredzēti šajā pamatlēmumā¹³.

28. Tādējādi EAO izpilde ir princips, bet izpildīšanas atteikums tiek saprasts kā izņēmums, kas ir jāinterpretē šauri¹⁴.

29. Tomēr Tiesa atzīst, ka savstarpējas atzišanas un savstarpējas uzticēšanās principus var ierobežot “ārkārtas apstākļos”¹⁵. Tā atgādināja, ka saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu tas “[ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības, kā tās ir nostiprinātas tostarp Hartā”¹⁶.

⁹ Iesniedzējtiesa šajā ziņā aplūko arī 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Generalstaatsanwaltschaft* (Apcietinājuma apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589); un 2019. gada 15. oktobra spriedumu *Dorobantu* (C-128/18, EU:C:2019:857), turpmāk tekstā – “spriedums *Dorobantu*”.

¹⁰ Spriedumi, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), turpmāk tekstā – “spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības)”; un, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), turpmāk tekstā – “spriedums *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība)”.

¹¹ Tostarp spriedums, 2021. gada 26. oktobris, *Openbaar Ministerie* (Tiesības tikt uzklausītam izpildes tiesu iestādē) (C-428/21 PPU un C-429/21 PPU, EU:C:2021:876), 38. punkts.

¹² Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Tiesa, kas izveidota ar izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktiem) (C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100), turpmāk tekstā – “*Openbaar Ministerie* (Tiesa, kas izveidota ar izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktiem)”, 43. punkts.

¹³ Turpat, 44. punkts.

¹⁴ Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 41. punkts.

¹⁵ Atzinums 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 191. punkts.

¹⁶ Spriedums *Aranyosi un Căldăraru*, 83. punkts.

1. Atteikums, pamatojoties uz Hartas 4. pantu

30. Šajā ziņā Tiesa “ar noteiktiem nosacījumiem ir apstiprinājusi izpildes tiesu iestādes pienākumu izbeigt ar Pamatlēmumu 2002/584 izveidoto nodošanas procedūru, ja ar šādu nodošanu pieprasītajai personai tiktu radīts necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes risks Hartas 4. panta izpratnē”¹⁷.

31. Iemesls ir necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes aizlieguma absolūtais raksturs, kas nav atdalāms no cilvēka cieņas aizsardzības (Hartas 1. pants)¹⁸ un tādējādi ir obligāts attiecībā uz tādiem mērķiem, kas ir tiesu sadarbības pamatā¹⁹.

32. Hartas 4. panta pārkāpuma risks var ārkārtas apstākļos pamatot pieprasītās personas nodošanas saskaņā ar EAO atlikšanu vai atteikumu. Pirms tam izpildes tiesu iestādei ir jāpārbauda šī apdraudējuma faktiskā pastāvēšana izskatāmajā lietā.

a) Atteikums sistēmisku un vispārēju nepilnību dalībvalstī dēļ

33. Hartas 4. panta (tāpat kā tās 47. panta)²⁰ pārkāpums līdz šim ir radies sistēmisku un vispārēju nepilnību kontekstā izsniegšanas dalībvalstīs.

34. Tiesa ir uzsvērusi, ka nav pietiekami konstatēt vispārēju un teorētisku apdraudējumu, lai atteiktos izpildīt EAO, nemaz nerunājot par ikreizēju atteikšanos izpildīt visus attiecīgās dalībvalsts izsniegtos EAO, kurā ir konstatējamas sistēmiskas un vispārējas nepilnības²¹.

35. Uzskatot, ka būtisks apdraudējums var būt tikai tāds, kas konkrēti attiecas uz pieprasīto personu, izpildes tiesu iestādei ir jāveic pārbaude divos posmos, lai ievērotu judikatūru *Aranyosi* un *Căldăraru*:

- pirmajā posmā ir jākonstatē sistēmisku un vispārēju nepilnību pastāvēšana izsniegšanas dalībvalstī, kas var apdraudēt šīs personas pamattiesību aizsardzību;
- otrajā posmā, pamatojoties uz šo konstatējumu, ir jāpārbauda, vai ir nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka pēc konkrētās personas nodošanas izsniegšanas dalībvalstij pastāvēs faktiskas tās pamattiesību apdraudējums.

¹⁷ Spriedums *Dorobantu*, 50. pants, kurā minēti iepriekšējie spriedumi.

¹⁸ Spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*, 85. punkts

¹⁹ Ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) atzīto tās 2015. gada 28. septembra spriedumā *Bouyid* pret Beļģiju (CE:ECHR:2015:0928JUD002338009), Tiesa ir atgādinājusi, ka visos apstākļos, tostarp cīņas ar terorismu un organizēto noziedzību gadījumā, ar ECPAK absolūtā veidā ir aizliegta spīdzināšana un necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sods, lai kāda arī būtu attiecīgās personas rīcība (spriedums *Aranyosi* un *Căldăraru*, 87. punkts). Tādēļ Hartas 4. panta garantijām nevar būt izņēmumi, pat ne pirmā no visiem valsts norādītajiem iemesliem dēļ, proti, šīs personas izdzīvošanas labad.

²⁰ Tā ir otrā no pamattiesībām, ko Tiesa ir analizējusi saistībā ar iespējamu EAO neizpildes pamatu paplašināšanu (tostarp spriedumi *Openbaar Ministerie* (Tiesa, kas izveidota ar izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktiem); *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības); un *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība)).

²¹ Spriedums *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība). Tā 57. punktā ir atgādināts, ka “[...] [EAO] ordera mehānisma īstenošana – kā izriet no Pamatlēmuma 2002/584 10. apsvērums – var tikt apturēta tikai gadījumā, ja kāda no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj LES 2. pantā paredzētos principus, tostarp tiesiskuma principu, ko, piemērojot LES 7. panta 2. punktu, konstatē Eiropadome, ar šī paša panta 3. punktā paredzētajām sekām”. Mans izcēlums.

36. Sistēmisku un vispārēju nepilnību konstatēšana ir vēl jo vairāk vajadzīga, jo, saskaroties ar ziņojumu par iespējamu tiesību pārkāpumu izsniegšanas valstī, principā darbojas prezumpcija, kas ir visas tiesu sadarbības krimināllietās sistēmas pamatā, proti, ka visas dalībvalstis ievēro pamattiesības.

37. Saskaņā ar šo pieņēmumu ir aizliegts ne vien kādai citai dalībvalstij pieprasīt ievērot valstī noteikto pamattiesību aizsardzības līmeni, kas ir augstāks par Savienības tiesībās nodrošināto līmeni, bet arī, izņemot ārkārtas gadījumus, pārbaudīt, vai šī cita dalībvalsts konkrētā gadījumā patiešām ir ievērojusi Savienībā garantētās pamattiesības²².

38. Tādējādi attiecībā uz pārkāpumiem, kuru ticamībai pretrunā ir prezumpcija, ka visas dalībvalstis ievēro Hartā noteiktās tiesības, ir nepieciešams no paša sākuma pierādīt, ka EAO izsniegšanas valstī ir konstatētas sistēmiskas un vispārējas nepilnības, kas ļautu apšaubīt šīs prezumpcijas pamatu.

39. Manuprāt, tā saucamā “divu posmu pārbaude” ir ļoti precīzi izveidota un kalpo tajā kontekstā, kuram tā ir paredzēta. Šī pārbaude ir pilnīgi pamatota, ja pieprasītās personas tiesību apdraudējuma pamatā ir vispārēji apstākļi, kas dalībvalstī *ideālā gadījumā* ir neiespējami: slikti apcietinājuma apstākļi vai tās tiesu neatkarības trūkums.

40. Saskaroties ar apgalvojumu, ka šie apstākļi tomēr ir *reāli* pastāvoši izsniegšanas valstī, izpildes tiesu iestādes nevar palikt vienaldzīgas, bet tās arī nevar tos atzīt bez minimāla pamatojuma, proti, minimālas ticamības. Un, ņemot vērā norādīto apstākļu būtību, vispārēja nepilnību situācija būs jāpierāda kā konteksts, kurā šie apstākļi ietekmē konkrēto gadījumu, uz kuru attiecas EAO.

41. Šajā gadījumā savukārt apdraudējums pieprasītās personas veselībai:

- neizriet no tādas situācijas, kas ir ticama tikai vispārēju nepilnību kontekstā, kurām principā vajadzētu būt dalībvalstī neiespējamām;
- eventuāli izriet no iespējas, ka *konkrēta* slimība var netikt pienācīgi (arī *konkrēti*) ārstēta EAO izsniegšanas dalībvalstī.

42. Lai novērtētu šā riska apmēru un apjomu, uzskatu, ka nav nepieciešams pārbaudīt visu izsniegšanas dalībvalsts veselības aprūpes vai ieslodzījuma iestāžu sistēmu. Būtiski ir pārbaudīt, vai pieprasītajai personai tiks garantēta medicīniskā palīdzība, kas varētu būt vajadzīga. Un šīs pārbaudes veikšanai nav vajadzīgs *ex ante* izvērtēt veselības/ieslodzījuma sistēmu visā kopumā, bet gan tādas palīdzības iespējas, kādas saprātīgi var sagaidīt pieprasītajai personai.

43. Uzsvēršu, ka nav jāizvērtē dalībvalsts veselības aprūpes sistēma, bet gan jāizpēta iespējas, ka konkrēta persona saņems pienācīgu palīdzību, *pat ja tā tiek sniegta vairāk vai mazāk efektīvā sistēmā kā tādā*.

44. Protams, iespējama vispārēju un sistēmisku nepilnību esamība varētu būt svarīga: ja tādas ir, ir ticami, ka tās skar arī pieprasīto personu, uz ko attiecas metodes *Aranyosi* un *Căldăraru* otrais posms.

²² Spriedums *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), 37. punkts.

45. Tomēr, ja neviens nav apgalvojis, ka pastāvētu šā veida nepilnības, ir lietderīgi novērtēt konkrēta apdraudējuma iestāšanos pieprasītajai personai (ņemot vērā tās situāciju, tās nodošanas grūtības izsniegšanas dalībvalstij un sanitāros apstākļus, kādos šai personai nāksies atrasties pēc nodošanas).

46. Šis izvērtējums attiecas uz tā saucamās “divu posmu pārbaudes” *otro posmu*, nevis iepriekš un autonomi uz *pirmo posmu*, kura analīze man šeit šķiet pilnīgi nevajadzīga.

47. *Teorētiski* nav neiespējami, ka Hartas 4. panta pārkāpumu varētu izraisīt sistēmiskas vai vispārējas nepilnības attiecībā uz apcietinājuma apstākļiem, kurām var tikt pakļauta pieprasītā persona²³. Savukārt šos apstākļus nav nepieciešams izvērtēt, ja, kā ir atzīmējusi Komisija²⁴, tie nerada tiešu apdraudējumu pieprasītās personas veselībai.

48. Šajā ziņā piebildešu, ka:

- apdraudējums veselībai, kā norādīts iesniedzējtiesas nolēmumā, atbilstoši psihiatriskajai ekspertīzei, uz kuru balstās E. D. L. prasījums, varēja pastāvēt neatkarīgi no valsts, kurā persona atradās ieslodzījumā: bija norādīts “spēcīgs pašnāvības risks, kas ir saistīts ar iespējamo ieslodzījumu”²⁵;
- Itālijas tiesas (tostarp iesniedzējtiesa) nevienā brīdī nav norādījušas, ka Horvātijā ir sistēmiskas un vispārējas nepilnības attiecībā uz tiesību uz veselību aizsardzību²⁶. Turklāt prejudiciālais jautājums koncentrējas uz iespēju, ka ar informācijas pieprasījumu tiktu “izslēgts”, ka pieprasītā persona šajā valstī tiktu apdraudēta, kas ir labvēlīgs pieņēmums (par [riskā] *izslēgšanu*), kas ir paša jautājuma pamatā.

49. Ņemot to vērā, šajā lietā ir gan nevajadzīgi, gan nevietā pārbaudīt pirmo no abiem posmiem, kuri ir ierosināti spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru*.

b) Atteikums, pastāvot izņēmuma apstākļiem, kas nav sistēmiskas un vispārējas nepilnības: Hartas 4. pants

50. Atsaukšanās uz Hartas 4. pantu teorētiski varētu tikt pieņemta, ja pieprasītajai personai būtu īpaši izteikti slimības simptomi tādējādi, ka EAO izpildīšana nenovēršami izraisītu būtisku un neatgriezenisku nopietnu veselības pasliktināšanos²⁷, kas apdraudētu tās dzīvību.

²³ Spriedumi *Aranyosi* un *Căldăraru* un *Dorobantu*.

²⁴ Tās rakstveida apsvērumu 43. punkts: “problēma ir saistīta ar personas individuālo situāciju, un tā ir cieši saistīta ar šo situāciju neatkarīgi no apcietinājuma apstākļiem dalībvalstī, kas izdevusi [EAO]”.

²⁵ Iesniedzējtiesas nolēmuma 1.1. punkts.

²⁶ Tās rakstveida apsvērumos (7. punkts) Horvātijas valdība apgalvo, ka šis valsts veselības aprūpes sistēma nodrošina pieprasītajai personai augsta līmeņa veselības aprūpi, tostarp aprūpi, kas saistīta ar viņas atkarību ārstēšanu, neatkarīgi no statusa.

²⁷ Pēc analogijas skat. 2018. gada 24. aprīļa spriedumu MP (Pagātnē piedzīvotas spīdzināšanas upura alternatīvā aizsardzība) (C-353/16, EU:C:2018:276), turpmāk tekstā – “spriedums MP (Pagātnē piedzīvotas spīdzināšanas upura alternatīvā aizsardzība)”, 41. punkts: “Hartas 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda trešās valsts valstspiederīgā izraidīšana, kuram ir īpaši smags garīgās vai fiziskās veselības traucējums, ir necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās šī panta izpratnē, ja šī izraidīšana izraisa reālu un pierādītu risku, ka viņa veselības stāvoklis varētu ievērojami un neatgriezeniski pasliktināties”. Tāpat skat. neseno spriedumu, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Mediciniskās kaņepes) (C-69/21, EU:C:2022:913), 66. punkts.

51. Šajā patiešām izņēmuma gadījumā nodošana varētu tikt uzskatīta par necilvēcīgu attieksmi atkarībā no slimās personas konkrētajiem apstākļiem²⁸ neatkarīgi no tā, vai izsniegšanas valstī ir sistēmiskas vai vispārīgas nepilnības²⁹.

52. Izņēmuma apstākļi tādējādi neizrietētu no vispārējiem apcietinājuma apstākļiem vai medicīniskās palīdzības izsniegšanas dalībvalstī kā tādiem, bet gan no pašas nodošanas, jo tā varētu nenovēršami apdraudēt pieprasītās personas dzīvību vai veselību.

53. Kā jau teicu, patiesībā problēmas, ko rada šajā lietā konstatētais veselības apdraudējums (iespējamais pašnāvības risks, kas saistīts ar ieslodzījumu), nav atkarīgas no tā, vai aizturēšana un iespējamais turpmākais apcietinājums saistībā ar EAO notiek vienā vai citā dalībvalstī. Man arī nešķiet, ka šīs lietas apstākļi ļautu kvalificēt nodošanu kā necilvēcīgu attieksmi, ņemot vērā, ka līdz šim nekas neliecina, ka pieprasītā persona nevarētu saņemt nepieciešamo veselības aprūpi EAO izsniegšanas valstī.

54. Katrā ziņā būtu jāievēro liela piesardzība, lai piedāvātu risinājumu jautājumam par psihisko traucējumu riskiem, kas saistīti ar ieslodzījumu (kopīgu visām dalībvalstīm), kas nebūtu vienkārša vēršanās pie Hartas 4. panta³⁰.

55. Pretējā gadījumā Tiesas atbilde varētu tikt interpretēta tādējādi, ka pašnāvības riskam pakļauto personu aizturēšana vai ilgstoša turēšana ieslodzījuma iestādē pati par sevi būtu necilvēcīga attieksme, proti, tā principā pārkāptu – ņemot vērā tā absolūto raksturu – Hartas 4. panta aizliegumu. Pašreizējā Savienības tiesību situācijā neuzskatu šo viedokli par pamatotu.

2. Atteikums, pamatojoties uz Hartas 3. un 35. pantu

56. Iesniedzējtiesa atsauca ne tikai uz Hartas 4. pantu, bet arī uz tiesībām uz personas neaizskaramību (Hartas 3. pants) un tiesībām uz veselības aizsardzību (Hartas 35. pants). Daži no lietas dalībniekiem, piemēram, E. D. L. un Somijas, Polijas, Rumānijas un Itālijas valdības ir sniegušas savus argumentus, ņemot vērā šīs trīs tiesības. Nīderlandes valdība savukārt atsauca tikai uz Hartas 4. pantu.

57. Manuprāt, Hartas 35. pants šajā lietā nav piemērojams, jo šeit nav apdraudēta veselības profilaktiskās aprūpes un ārstniecības pieejamība saskaņā ar valsts tiesību aktos un praksē paredzētajiem nosacījumiem, kas garantē augstu cilvēka veselības aizsardzības līmeni.

²⁸ Spriedums MP (Pagātnē piedzīvotas spīdzināšanas upura alternatīvā aizsardzība), kurā savukārt 40. punktā ir minēts ECT 2016. gada 13. decembra sprieduma *Paposhvili* pret Beļģiju (CE:ECHR:2016:1213JUD004173810) 178. un 183. punkts par ECPAK līdzvērtīgu normu: “no [ECT] jaunākās judikatūras izriet, ka šī tiesību norma [ECPAK 3. pants] nepieļauj tādas smagi slimas personas izraidīšanu, kurai pastāv drīzas nāves risks vai par kuru ir pamatots iemesls uzskatīt, ka, lai gan nepastāv drīzas nāves risks, piemērotas ārstēšanas iespējas neesamības vai tās nepieejamības dēļ galamērķa valstī tai būtu jāsaskaras ar reālu risku piedzīvot smagu, ātru un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos, kura izraisītu nopietnas ciešanas vai būtiski saīsinātu paredzamo dzīves ilgumu”.

²⁹ Izmantojot Itālijas valdības tiesas sēdē sniegto piemēru, pacienta ar nieru slimību, kam neizbēgami nepieciešama dialīzes procedūra, nodošana varētu būt pretrunā Hartas 4. pantam, ja izsniegšanas dalībvalstī nebūtu iespējas veikt šādu procedūru.

³⁰ Lai novērstu šādu apdraudējumu, ieslodzījuma vietām un cietumiem parasti ir *ad hoc* kārtība, un dažās dalībvalstīs ielodzījuma vietās ir psihiatriskās slimnīcas vai nodaļas. Skat. Pasaules Veselības organizācijas un IASP (*International association for suicide prevention*; Starptautiskā pašnāvību novēršanas asociācija) dokumentu “*Preventing suicide in jails and prisons*” (2007) no: <https://n9.cl/947kd>. Skat. arī Komisijas tiesas sēdē minēto Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) ziņojumu par apcietinājuma apstākļiem Eiropas Savienībā, kura 2019. gada izdevumā ir ziņots par salīdzināmu līmeni starp valstu veselības aprūpes sistēmām ieslodzījuma vietās (FRA: *Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality*, 2019).

58. Attiecībā uz Hartas 3. pantu eventuāli varētu tikt skartas tiesības uz garīgo neaizskaramību, bet atkal ne tādēļ, ka izsniegšanas dalībvalstī būtu medicīnisko vai ieslodzījuma apstākļu nepilnības, par kurām neviens nav sūdzējies, bet gan, pamatojoties uz apgalvotu psihisko traucējumu, no kuriem saskaņā ar ekspertīzes atzinumu Itālijas apelācijas tiesā cieš pieprasītā persona, atbilstošas ārstēšanas iespēju neesamību.

59. Manus iepriekš izklāstītos apsvērumus šajā kontekstā par Hartas 4. pantu var attiecināt uz tās 3. pantu.

C. Jauns EAO izpildes atteikuma pamats, pamatojoties uz pieprasītās personas veselības apsvērumiem?

60. Tas, ko vienkāršošanas labad sauc par “*Aranyosi un Căldăraru* judikatūru”, ir piemērs Tiesas īstenotai *tiesu iestāžu* tiesību *jaunradei*, ko pamato vajadzība nodrošināt pamattiesību aizsardzību gadījumos, kurus nav skaidri paredzējis EAO valsts likumdevējs.

61. Pamatlēmums 2002/584 ir kategorisks, nosakot 1. panta 3. punktā, ka “[ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā”. Tādējādi tas ievieš sistēmas *pilnveidošanas mehānismu*, kas pārklājas ar noteiktu pamattiesību, kuras gan ir atspoguļotas šajā pamatlēmumā, īpašu aizsardzību³¹.

62. Pieņemot, ka visas dalībvalstis ievēro pamattiesības, Savienības likumdevējs nevarēja paredzēt iespējamās sistēmiskās un vispārējās nepilnības, kuru rezultātā notiktu pieprasītās personas pamattiesību pārkāpums.

63. No tā izriet, ka saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu būtu nenovēršami *izņēmuma gadījumā* noteikt atteikuma pamatus, kas ir saistīti ar pārkāpumiem, kas varētu izrietēt no sistēmiskām un vispārējām nepilnībām.

64. Tomēr “jauna” EAO izpildes atteikuma pamata pieņemšana veselības apsvērumu dēļ varētu radīt – kā tika norādīts tiesas sēdē – plaisu EAO sistēmā, kas izraisītu attiecīgo personu daudzas sūdzības, tādējādi traucējot izsniegšanas dalībvalsts nodošanas sistēmas darbību.

65. Uzskatu, ka nav nepieciešama tiesas iejaukšanās, kas paplašina neizpildes pamatu katalogu, pievienojot tam pamatu, kas izriet no veselības apdraudējuma: *EAO izpildes atteikums* nav pamatots, ja ir pietiekami ar pieprasītās personas *nodošanas atlikšanu*. Atlikšana ir tieši Pamatlēmumā 2002/584 paredzētais mehānisms tādiem gadījumiem, kāds ir šajā lietā.

D. Nodošanas atlikšana saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 23. pantu

66. Saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punktu pieprasītās personas nodošanu izņēmuma gadījumā var uz laiku *atlikt* “nopietnu humānu iemeslu dēļ, piemēram, ja ir pamatoti iemesli domāt, ka tas acīmredzami apdraudētu pieprasītās personas dzīvību vai veselību”.

³¹ Vienas no tiesībām, kas nepārprotami tajā atspoguļotas, ir, piemēram, tiesības netikt divreiz sodītam par to pašu noziedzīgo nodarījumu (Hartas 50. pants). To garantēšanai kalpo obligātas neizpildīšanas pamats, kas paredzēts Pamatlēmuma 2002/584 3. panta 2. punktā, un šīs tiesības izriet no lielākās daļas 4. pantā paredzēto fakultatīvas neizpildīšanas pamatu. Tāpat notiek ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību (Hartas 47. pants) saistībā ar notiesāšanas *in absentia* gadījumiem, kas ar pamatlēmuma 4.a pantu atzīts kā fakultatīvs neizpildes pamats.

67. Kā norādīja iesniedzējtiesa un uzsvēra praktiski visi šīs lietas dalībnieki, šis formulējums rada grūtības. Tomēr, manuprāt, to nav tik daudz, lai tās nevarētu pārvarēt ar normas šauru, nevis *radošu* interpretāciju.

68. *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) norāda, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkts, tā kā tas paredz nodošanas atlikšanu tikai “izņēmuma gadījumā” pagaidu rakstura situācijās, nav piemērots nopietnu hronisku un nenosakāma ilguma patoloģiju gadījumā³².

69. Tā papildus norāda, ka pretējā gadījumā atlikšana varētu turpināties uz nenoteiktu laiku, atņemot jebkādu lietderīgo iedarbību nodošanas procedūrai: atlikšanas, pamatojoties uz hroniskiem veselības apsvērumiem, termiņu pagarināšana nostādītu attiecīgo personu nepārtrauktas nenoteiktības situācijā par savu likteni pretēji nepieciešamībai nodrošināt saprātīgu ilgumu jebkurā procesā, kas varētu ietekmēt tās personisko brīvību³³.

70. Tāpat Horvātijas un Nīderlandes valdības, kā arī Komisija uzsver, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punktā paredzētā atlikšana var tikt piemērota tikai pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par EAO izpildi, bet ne brīdī, kad tiek lemts par pašu izpildi.

71. Atzīstu, ka tie ir pārliecinoši iemesli. Bet, manuprāt, normas interpretācijas iespējas ir plašākas par to, ko tiesas sēdē ir ierosinājusi iesniedzējtiesa un lietas dalībnieki.

72. Vadoties no pieņēmuma – tas, ka valsts tiesībās (vai Pamatlēmuma 2002/584 3. un 4. pantā) nav skaidri formulēta iemesla neizpildīt EAO, neizslēdz tā 1. panta 3. punkta obligāto prasību. Lai to ievērotu, (tiesas) interpretētājam, ja iespējams, ir jānodrošina faktiski līdzvērtīgs risinājums, izmantojot paša likumdevēja noteiktos normatīvos elementus.

73. Manuprāt, Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkts nodrošina nepieciešamās sastāvdaļas šādam *faktiski līdzvērtīgam risinājumam*. Tā saturs pieļauj interpretāciju, kas, lai cik plaša un vērienīga tā arī nebūtu, vienmēr būs ar lielāku pietāti pret likumdevēju nekā jauns tiesas radīts EAO atteikuma pamats. Īsumā – ir vēlāmāk *pielāgot* šīs pozitīvo tiesību normas nozīmi un tvērumu, nevis ārpus tās tiesai *radīt* jaunu normu.

74. Interpretējot Pamatlēmuma 2002/584 kontekstā, tā 23. panta 4. punkts, kā jau teicu, tādos gadījumos kā šajā lietā var sniegt risinājumu, ko prasa tā 1. panta 3. punkts.

E. EAO izpildes nosacīta un pārskatāma atlikšana nopietnu humānu iemeslu dēļ

75. Arguments par labu Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkta piemērotībai, lai izpildītu 1. panta 3. punkta prasību, ir tas, ka tajā ir skaidra norāde uz “nodošanu [...], [kas] acīmredzami apdraudētu pieprasītās personas dzīvību vai veselību”.

³² Iesniedzējtiesas nolēmuma 6.2. un 6.3. punkts.

³³ Iesniedzējtiesas nolēmuma 6.3. punkts.

76. Šī norāde ievieš būtisku atšķirību attiecībā uz Pamatlēmuma 2002/584 3., 4. un 4.a. pantu. Šajos pantos paredzētie gan obligātie, gan fakultatīvie neizpildīšanas pamati ir saistīti ar *objektīviem* elementiem, proti, ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir EAO izsniegšanas pamatā, vai ar kriminālprocesa posmiem, kuriem ir vai var būt pamatā šie noziedzīgie nodarījumi³⁴.

77. Neizpildes (kam noteikti vajadzētu būt obligātai, ņemot vērā pamattiesību raksturu) papildu pamata ietveršana Pamatlēmuma 2002/584 3. panta uzskaitījumā, pamatojoties uz Hartas 3. vai 4. panta pārkāpuma risku, rada acīmredzamas grūtības neizpildes regulējumā, kas ieviests, pamatojoties uz visu dalībvalstu krimināltiesību sistēmu tiesisko regulējumu.

78. Ja nebūtu *cita tiesiskās aizsardzības līdzekļa*, šīs grūtības, iespējams, nebūtu pietiekamas, lai aizliegtu jauna neizpildes pamata ieviešanu, ko veiktu tiesa, kā notika *Aranyosi* un *Căldăraru* gadījumos un kā iepriekš izklāstīju. Savukārt tādā gadījumā kā šajā lietā ir pieejams tāds *tiesiskās aizsardzības līdzeklis* kā Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkts. Un šis līdzeklis ir efektīvs tostarp, lai:

- nekaitētu normas, kuras mērķis ir pieprasītās personas dzīvības un veselības aizsardzība, *ratio legis* un mērķim;
- izmantotu to neatkarīgi no noziedzīgā nodarījuma, par kuru tiek veikta šīs personas kriminālvajāšana, vai tai izpildāmā soda; proti, neņemot vērā visus apstākļus, kas ir saistīti ar dalībvalstu krimināltiesību sistēmām, kas ir Pamatlēmuma 2002/584 3., 4. un 4.a panta pamatā.

79. Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkts, manuprāt, ir piemērots, lai kļiedētu iesniedzējtiesas paustās bažas.

80. Pirmkārt, tajā ir noteikts kritērijs, lai noteiktu apdraudējuma pakāpes (“dzīvības vai veselības apdraudējums”) “minimālo sliekšni” saistībā ar Hartas 3. un 4. pantu³⁵.

81. Otrkārt, tajā ir paredzēta saziņa starp EAO izsniegšanas un izpildes tiesu iestādēm, par kuras īstenošanu jautā iesniedzējtiesa.

82. Lai gan saskaņā ar šo normu saziņa starp divām tiesu iestādēm nenotiek par neizpildes iemeslu esamību, bet gan par pieprasītās personas nodošanas datumu, manuprāt, nekas neliedz tai notikt pirms brīža, kurā izpildes iestādei ir jāizlemj, vai tā atliek nodošanu.

83. Ar informācijas apmaiņu izpildes tiesu iestāde var no izsniegšanas tiesu iestādes iegūt paskaidrojumus attiecībā uz aizturēšanas vai ieslodzījuma iestādēs pieejamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kas ir pielāgoti pieprasītās personas medicīniskajām vajadzībām.

84. Arī šī dialoga iznākumā un, ņemot vērā pieprasītās personas veselības apstākļus, kas izsniegšanas tiesu iestādei nav zināmi līdz šim brīdim, var notikt tā, ka šī pēdējā minētā tiesa pēc savas ierosmes vai pēc izpildes tiesu iestādes uzaicinājuma pārvērtē EAO vajadzību, ja uzskata to par lietderīgu, ņemot vērā (jaunu) apstākli, kas ietekmē samērīguma izvērtēšanu³⁶.

³⁴ Vienīgais vērā ņemamais *subjektīvais* apstāklis ir Pamatlēmuma 2002/584 3. panta 3. punktā ietvertais apstāklis, kas nosaka kriminālatbildības neesamību vecuma dēļ kā obligātu neizpildīšanas pamatu. Tomēr tas ir pamats, kas attiecas uz personisku apstākli, *ciktāl tas ir saistīts ar noziedzīgu nodarījumu* un ietekmē kriminālatbildību.

³⁵ Kā norādījusi Komisija (tās rakstveida apsvērumu 45. punkts), šajā minimālajā sliekšni nebūtu ietveramas “psiholoģiskas ciešanas” saistībā ar brīvības atņemšanu.

³⁶ Tā rakstveida apsvērumu 6. punktā E. D. L. norāda, ka EAO izsniegšana ir nesamērīga pret jebkuru smagi slimu personu – tas ir teorētisks apsvēruma, kuram nepiekrīt. Tomēr samērīguma princips var veikt funkciju manis ierosinātajā nozīmē.

85. Tādējādi apstākļu izvērtējumam, saskaņā ar kuriem tiek spriests par samērīgumu (vai EAO ir izsniegts kriminālvajāšanas veikšanai vai soda izciešanai, un tostarp noziedzīgo nodarījumu smagums) tiktu pievienots apstākļi, kas attiecas uz pieprasītās personas veselību. No šīs izvērtēšanas varētu izrietēt EAO atsaukšana (uz laiku vai galīgi), bet arī tā saglabāšana, ja izsniegšanas iestāde nolemj, ka tomēr ir jāturpina nodošanas procedūra.

86. Uzskatu, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punkts šiem gadījumiem pieļauj tiesu iestāžu savstarpējās saziņas sistēmu, kas ir līdzīga tai, kura saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 15. pantu var tikt izmantota, pirms tiek izlemts, vai EAO tiks izpildīts.

87. Ir taisnība, ka būtiska informācija Pamatlēmuma 2002/584 15. panta izpratnē saskaņā ar tā formulējumu ir tā, kas ir nepieciešama, lai varētu “pieņemt lēmumu par nodošanu”, proti, par tās atbilstību, ņemot vērā paredzēto prasību izpildi, konkrētāk, Pamatlēmuma 2002/584 3.–5. pantā³⁷.

88. Bet nekas, manuprāt, neliedz izmantot informācijas apmaiņu, ja tā ir piemērota, lai izvērtētu apdraudējumu, kas nosaka nodošanas atlikšanu, ja ir nopietni humāni iemesli, tostarp, ja par nodošanu jau ir pieņemts lēmums³⁸.

89. Protams, pieprasītās personas tiesību labad, bet arī Savienības leģitīmo interešu cīņā pret nesodāmību labad, kas ir tostarp EAO mehānisma mērķis³⁹, izpildes tiesu iestādei ir jālemj par eventuālu nodošanas atlikšanu, tās rīcībā esot visai informācijai, kas ir nepieciešama, lai pieņemtu pilnībā pamatotu lēmumu.

90. Ja šīs informācijas saņemšanai ir nepieciešama tūlītēja un efektīva saziņa ar izsniegšanas tiesu iestādi, atbilstoši būtu izmantot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punkta mehānismu, pat ja tas jau ir ticis izmantots izpildē.

91. Atlikšana būtu piemērojama izpildei, kas jau ir izlemta pēc tam, kad ir pārvarēts Pamatlēmuma 2002/584 3., 4. un 4.a. pantā paredzēto neizpildes pamatu “filtrs”. Nopietns apdraudējums veselībai tādējādi pārtop par *pamatu*, kas paredz EAO izpildes atļaušanu un pamato lēmumu to atlikt.

F. Atlikšana vai neizpildīšana hronisku un neārstējamu slimību gadījumā?

92. Attiecībā uz pasākuma termiņa pagarināšanu Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 4. punktā ir runāts par atlikšanu “uz laiku” un paredzēts, ka EAO izpilde notiek “iespējami drīz pēc tam, kad šie [nopietnie humānie iemesli, kas bija tās pamatā] beidz pastāvēt”.

93. Tādēļ atlikšanas pagaidu raksturam jābūt saistītam ar tās atlikšanas pamatā esošo humāno iemeslu saglabāšanos. Tie var izzust vai mainīties dažādu iemeslu dēļ (it īpaši pieprasītās personas situācijas izmaiņu dēļ).

³⁷ Normas, kuras 15. panta 2. punkts papildina ar šī paša pamatlēmuma 8. pantu, kas attiecas uz EAO saturu un formu.

³⁸ Nekas neliedz izpildīšanas tiesu iestādei savākt attiecīgu informāciju, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu, gan tad, ja *ab initio* tiek konstatēta nopietnu humānu iemeslu esamība, gan tad, ja apdraudējums pieprasītās personas neaizskaramībai un veselībai atklājas, kad jau ir izlemts par izpildi.

³⁹ Spriedums *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība), 62. punkts.

94. Katrā ziņā un, kā ir norādījusi iesniedzējtiesa⁴⁰, gadījumā, ja atlikšana ir jāpagarina, nekas neliedz, turpinot dialogu starp iesaistītajām tiesu iestādēm, rast citus konkrētus risinājumus⁴¹.

95. Tikai tad, ja, ņemot vērā visus apstākļus, atlikšana būtu jāpagarina ilgāk par laika periodu, kura pamatotība ir jāizvērtē dialogā ar izsniegšanas tiesu iestādi, izpildes tiesu iestāde⁴² atceļ savu lēmumu par nodošanu.

96. Īsumā, ierosinu, ka:

- izpildes tiesu iestādei principā ir jāievēro Pamatlēmumā 2002/584 (3., 4. un 4.a. pants) tieši noteiktie neizpildes pamati (izsmeļoši), proti, pamati, kas attiecas tieši uz noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem notiek kriminālvajāšana, un ar kriminālprocesa posmiem, kā pamatā ir šie noziedzīgie nodarījumi;
- izņēmuma gadījumā un tad, ja ir pietiekami iemesli konstatēt nopietnu Hartas 3. vai 4. panta pārkāpumu risku ar pieprasītās personas veselības stāvokli saistītu iemeslu dēļ, kas apdraud tās dzīvību, izpildes izsniegšanas tiesu iestāde var atlikt jau izlemtu EAO izpildi, kamēr saglabājas šis nopietnais risks, ja tās rīcībā ir informācija, ko ir sniegusi izsniegšanas tiesu iestāde.

V. Secinājumi

97. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai atbildēt *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) šādi:

Padomes Pamatlēmuma 2002/584 (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), 1. panta 3. punkts un 23. panta 4. punkts, tos aplūkojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 3., 4. un 35. panta gaismā,

ir interpretējami tādējādi, ka

ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka tādas pieprasītās personas nodošana, kurai piemīt nopietnas hroniskas un potenciāli neatgriezeniskas patoloģijas, kas varētu nopietni apdraudēt šīs personu veselību, tai jāpieprasa izsniegšanas tiesu iestādei informācija, kura ļauj izslēgt šī apdraudējuma esamību, un, ja nepieciešams, izņēmuma gadījumā tā var uz laiku atlikt šīs personas nodošanu, kamēr nopietnais apdraudējums veselībai saglabājas.

⁴⁰ Iesniedzējtiesas nolēmuma 9.5. punkts.

⁴¹ Tas, ka slimība ir hroniska un uz nenoteiktu laiku, neierobežo Pamatlēmuma 2002/584 23. panta piemērošanu. Turklāt hroniski slima persona var saņemt veselības aprūpi izsniegšanas valstī ar līdzīgiem nosacījumiem kā izpildes valstī. Cits jautājums ir tas, ka nodošana pati par sevi būtiski apdraud pieprasītās personas dzīvību.

⁴² Gadījumā, kāds ir šajā lietā, kurā pieprasītā persona ir brīvībā, uzskatu, ka atkārtotas atlikšanas pēc attiecīgās personas lūguma nevar uzskatīt par nepamatotu kavēšanos.